

šolah, milicijskih vojašnicah, v domovih mladinskih organizacij čitaš: »Vodja ima vedno prav!«, »Vodja je nezmisljiv!« itd.)

V učnih knjigah ne zaslediš nikake globoke etične tendence; v njih ni govora o nečestitosti, sočutju in usmiljenju do revežev in do nesrečnih. Poveljuje se brutalnost in sila. Vzpodbuda za vsa »dobra« dela v sestavih nastopajočih oseb so vpis v Balillo, očetovo dovoljenje, da sme Bruno obleči 24. maja (!) balilsko uniformo itd.

Militaristično vzgojo v čitankah izpopolnjujejo reklame tovarov za orožje, ki so tiskane na platnicah zvezkov in celo na šolskih spričevalih. Ministrstvo prosvete je nedavno izdalo okrožnico, v kateri naroča naj učitelji ne dajejo učencem nalog preko nedelje in praznikov, ker ti dnevi pripadajo organizaciji Balille. Šolsko učenje mladine je baje oviralo pravi razmah mladinskih organizacij.

Taka je fašistična osnovna šola. Enako je seveda s srednjimi in visokimi šolami.

Na liceju Dante v Trstu so kupili iz sredstev šolske blagajne 25 pušk za centurijo mu-

šetirjev 714. legije Oberdan (-k), ki jo sestavlja študentje te srednje šole.

Letošnje akademsko leto so na tržaški trgovski visoki šoli otvorili s svečanostmi, ki bi spadale v vojno akademijo. Na dvorišču univerze je bila maša za padle v vojni in v fašistični revoluciji. Maševal je kaplan univerzitetne kohorte. Prisostvovali so študentje v fašističnih uniformah in postrojeni v vojaških četah. Slavnosti pa so se udeležili tudi razni oddelki redne vojske z generaliteto na čelu.

Rektor je po maši imel otvoritveni govor o fašizmu in milici in je ob koncu govora izjavil, da je Trst kot oporna točka že pripravljen na korak naprej (?).

V času, ko ves svet hlepi po miru, ko se državni trudi, da obdržijo svet v ravnovesju, da ne strmoglavijo v groznejše klanje, kot je bila svetovna vojna, je fašizem izpremenil italijansko šolo v vojašnico. Kaj je fašizem s tem dosegel, bo pokazala bodočnost. D. L.

Bistvo naše organizacije

Vsaka organizacija ima svoje zunanje in svoje notranje, intimno, globoko obiležje in značaj, kakor svoje točno in precizno začrtane naloge. Takih nalog in takega značaja pa jim ne daje samo priroda — karakter enega stanu, marveč čas sam in nastrojenje v katerem organizacija ustvarja in živi.

Kakor ima vsak živ organizem v svojem razvoju gotova razdobja, tako ima tudi naša organizacija svoje gotove oblike in izraze v svojem razvoju. Tudi v njej se vrši proces prilagajevanja nastrojenju in času. Zato se v njej razvojno ne menja samo število, marveč predvsem delovna metoda, način in sredstva za doseg smotra.

Z drugimi besedami, bistvo organizacije ni samo v številu. Njena moč ni samo v visoki številki včlanjenih, marveč tudi v načinu in izrazu s kakršnim se to število manifestira na zunan. Nikdar ne bomo dosegli svojega smotra samo s številčnim dvigom članstva, uspeh nam bo zagotovljen, ako bomo število prekrasili z novimi delovnimi metodami, z izdatnejšimi in močnejšimi sredstvi. (Ne zanikamo, seveda da se po številu organizirane članstva meri dozorelost in intenziteta stanovske zavesti. Tudi s progresijo zadnjih let smo lahko kar zadovoljni, čeprav bi bilo želeli hitrejšega tempa, zakaj naša organizacija ni od včeraj, ona šteje že nekaj desetletij svoje zgodovine in čeprav imamo v državi 30.000 učiteljev, še nismo dosegli števila 20.000 včlanjenih, vključ tem, da so članke zahteve tako majhne, da se abstinencija nikakor ne da opravičiti.)

Vsa učiteljska armada še ni mobilizirana. Številčni moralni učinek še ni dosežen. In kadar bodo vsi učitelji včlanjeni, ali bo s tem smoter že definitivno dosežen? Ali bo to dovolj? Ali je treba k temu še česa drugega? Po čem se ceni organizacija: ali kolikostno, ali kakovostno. V čem je kolikostna sila in učinek?

Vsaka organizacija in poudarjamo, da še prav posebno naša, se ne ceni samo po številu, marveč po metodah in načinu svojega dela, poleg tega pa tudi po razpoložljivih materialnih sredstvih, ki so nujno potrebna za vsestranski uspeh. Naša organizacija ni več ona od nekdaj in včeraj. Njen delokrog, metoda in oblike, pa tudi število, se v razvoju menjajo in poglobljajo. Ona se danes ne omejuje samo na ozke poklicne stanovske interese, ona prehaja z vso pravico v kompleks kulturnih, prosvetnih in socialnih vprašanj v najširšem smislu. Ona ne more preko vseh teh perečih sodobnih vprašanj z zaprtimi očmi, ona ne more ostati brez razumevanja do vseh gospodarskih in socialnih problemov

današnjega težkega časa; Imeti mora, kar največ se da, smisla za politiko, gospodarstvo in sociologijo. Njena skrb za narodno šolo je zadnje čase postala vse večja. Narodna šola — in to je končno treba spoznati — ni več izključno patentirano področje pedagoških strokovnjakov in teoretikov. Šolska vprašanja niso več samo pedagoška, psihološka in prosvetno-administrativna — so tudi sociološka. S tem v zvezi se tudi pomen šolskih delavcev veča in pogloblja. Oni v organizaciji ne morejo biti več samo zgolj uradniki, oni morajo pomeniti vse več: odločujoč (z ozirom na svoje število) šolsko-politični in socialni forum. Po narodovi volji postavljena in zanj ustvarjajoča in delujoča naj bo narodna šola, po svojih učiteljih (in njih organizaciji) odločujoča v vseh šolsko prosvetnih, političnih in socialno-kulturnih vprašanjih, neglede na to, ali je v direktni ali indirektni zvezi z njo. Narodna šola je tudi socialna ustanova in narodni učitelj so prav tako kakor prosvetni tudi socialni delavci. Priprava za to delo je odvisna prav toliko, kolikor od šole in življenja, tudi od organizacije, ki mora z ozirom na svoj razširjen program razpolagati z dovoljnimi sredstvi. Spremenjeno socialno življenje, ki menja metodo in obliko, onemogoča izvršiti, povsem naravno tudi naši organizaciji, da bi izvršila svoje naloge. Organizacija izvršuje mnogo: sklaplja in zedinjuje onemogočene učiteljske moči, gradi učiteljsko ideologijo, da jo vokviri in dostojno izrazi, ustvarja učiteljski tip in nastrojenje, učiteljsko psihologijo in etiko, je nosilec idej in oznanjevalec zdravih načel; pomenja sintezo, logiko in modrost iskristaliziranega iskustva, je znanost in delo, je svetovalec, tolažnik in zaščitnik vsaki pravični stvari. Uči in izobražuje. Brani slabe in nagrajuje močne, njen glas se čuje vedno in povsod. Sveti majhnim in velikim. Oznanja mir, ljubezen in — strah, kadar in kjer je treba. Ustvarja in vodi raznovrstne fondse: socialne, za samopomoč, podporne, bolezenske, kreditne itd. Izdaja svojo knjižnico in pedagoško enciklopedijo, ima čitalnice. Zida domove in letovišča. Dobro plačuje pravne svetovalce in sodelavce svojih listov. Svoje uradnike plačuje kot je človeško. Reprezentira dostojno primerno številu in pomenu, ki ga ima učiteljstvo v državnem in narodnem življenju. Je humana proti neštetim ustanovam in osebam, ki se obračajo nanjo vsak dan in prosijo za pomoč. Ob vsaki priliki daje polne dokaze svojega rodoljublja in nacionalne zavesti. Z eno besedo: Prva je po produktivnem in pozitivnem udejstvovanju, kot je prva po svoji številčni moči.

za svojo filozofijo, velik je v nešteti političnih procesih, velik v vseslovenskem pokretu, velik v vojni in velik na potovanjih po vsem svetu, za svoj narod. »Naši politični šefi so imeli vedno uprte oči na Dunaj. Vedno so pričakovali rešitve od politike. Treba je divjega optimizma v življenjsko silo svojega naroda in države.« (Češko vprašanje in sedanja kriza). »Svoboda ni dovolj da se obdrži in da narod živi. To je samo eden element prave nacionalne bitnosti. Izgubili pa bomo to svojo svobodo tisti dan, ko bo padla naša morala. Ne politični program, kulturno - nacionalni! V naši značajnosti in naši kulturi je naša rešitev.«

Pa, kakor da bi usodno naključje hotelo tako. Njegov zunanji minister Beneš je tudi to njegovo trditev izpopolnil in čeprav se čuje ravno obratno, ji ni nasprotna, samo trenutek izpremenjene svetovne politične situacije terja to: »Usoda nas kliče, da ob strani velikih nacionalnih celot; angleške, francoske, nemške, italijanske in ruske, izpopolnimo našo poljsko, češkoslovaško in jugoslovansko.« (Edvard Beneš: Iz govora o slovaškem vprašanju v Novih Zamkih.)

Vojko J.

A. MIHEC:

Doživljaji

(Koniec.)

Ljudsko štetje.

Občina mi je poverila 1. 1927. nalogo popisati prebivalstvo ob priliki ljudskega štetja. Dobro sem vedel, da bo tukaj zadeva precej težka, a sem moral prevzeti tudi to. Vzel sem spise in hajd na delo!

Kdo more razporediti vse, kar spada v delokrog tako velike organizacije, kot je naša!!

Iz vsega tega je dovolj razvidno, kako velika je naša organizacija po svoji vsebini, ideologiji in načrtih. Postavimo sedaj vprašanje, ki nam leži na srcu že od vsega početka in ki je povod in vzrok, da smo napisali te vrstice: Ali se more vse to izvršiti, ako nimamo za to dovolj materialnih sredstev? In če vsa ta sredstva poimenujemo z besedo materija — ali je mogoče realizirati ideje brez te materije? Če je ideja duh, je materija telo. Danes se ne more živeti samo od idej, čeprav prelepih in predravih, ideje bodo ostale zaprte, neizvršene in mrtve, ako jih s pomočjo materije ne oživimo. Danes se ne more zahte-

vati samo dobra volja, disciplina, moralna, platonska podpora in ljubezen; članstvo mora poleg moralne podpore prožiti tudi večjo materialno podporo. Svojo organizacijo mora bolje plačati.

Mi smo danes pred sestavo novih pravil. Ta pravila bodo morala, poleg nove smeri in duha, dati večjo garancijo za članske pravice. Da končamo: Mi plediramo, da naj znaša članarina 50 Din letno, porazdeljeno takole: 10 Din za sresko društvo, 15 Din za sekcijo, 20 Din za centralo in 5 za socialni fond, ki je osnovan pri centrali.

To je naša teza, naša zahteva. Trdim, da ni brezsmiselna in nestvarna. Čas bo pokazal, ali je res ali ne.

Svet. O. Avramović.

Brezposelnost učiteljskih abiturientov

Kraljevska banska uprava dravske banovine Ljubljana

IV No. 4671/1

Pojasnilo k članku

»Brezposelnost učiteljskih abiturientov«

Uredništvo se naproša, da z ozirom na članek »Brezposelnost učiteljskih abiturientov« natisnjen v 29. številki Vašega lista z dne 21. februarja 1935. objavi v prihodnji številki naslednje pojasnilo:

Po evidenci, ki se točno vodi pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave ima za sprejem v državno službo vloženo prošnjo

Opomba uredništva! Rade volje priobčujemo gornje pojasnilo. Tudi nimamo vzroka osporavati pravilnosti navedb, ugotoviti pa moramo, da smo v članku navedli statistiko vseh, ki so dovršili učiteljsko šolo. — Nastane vprašanje, zakaj mnogi niso vložili prošnje za sprejem v državno službo. So med njimi taki, ki nimajo niti toliko, da bi mogli kupiti koleke, potrebne za vložitev prošnje — nekateri posebno iz zadnjih let, nimajo upanja, da bi prišli takoj na vrsto in zato odlašajo

iz leta 1931. 49 abiturientk in 3 abiturienti, iz leta 1932. 55 abiturientk in 3 abiturienti, iz leta 1933. 124 abiturientk in 5 abiturientov, iz leta 1934. 135 abiturientk in 6 abiturientov.

Za državno službo prosi torej 363 abiturientk in 17 abiturientov. K temu je pripomniti, da je bilo od zasedanja banskega sveta, pri katerem je bilo navedeno število nezaposlenih učiteljskih abiturientk, ki imajo vložene prošnje za sprejem v državno službo 353, vloženih nadaljnjih 10 prošenj abiturientk iz leta 1934.

Po pooblastilu bana, v. z. načelnik prosvetnega oddelka: Vrhovnik.

z vlaganjem prošnje. To nam potrjuje dejstvo, da je že po obravnavi zadeve na seji banovinskega sveta vložilo prošnje 10 abiturientk. Morda bo tudi nekaj takih, ki ne reflektirajo na državno službo, toda teh bo najbrže prav malo in celotnega števila brezposelnih ne bodo bistveno izpremenili. Naše stremljenje gre vsekakor za tem, ugotoviti pravo število brezposelnega učiteljskega narasčaja in nočemo v ničemer pretiravati.

Kandidature drž. uradnikov v narodno skupščino

Zakon o volitvah narodnih poslancev za Narodno skupščino določa pod 33. odst. v § 12: »Aktivni drž. uradniki ne smejo kandidirati za narodne poslance.

Državni uradnik, ki kandidira mora podati ostavko na drž. službo ali pa prositi za upokojitve. Njegova upokojitve mora biti izvršena do takrat, ko se potrjujejo kandidacijske liste, to je do 17. aprila. (Razsodba kasacijskega sodišča.) Prepričani smo, da bodo upokojitve do tega roka izvedene.

Glede povratka v državno službo določa § 81 fin. zakona iz leta 1933: Senatorjem in narodnim poslancem, bivšim drž. uradnikom, se šteje, če stopijo iznova v drž. službo, za

napredovanje in pokojnino ves čas, ki so ga prebili izza dne 28. nov. 1920. kot senatorji in narodni poslanci.

Ob povratku v drž. službo za nje ne velja odredbe § 62, 49 in odst. 3 § 117 zakona o uradnikih od 21. marca 1931.

Ob upokojitvi se nanje ne nanaša odst. 1. § 268 zak. o uradnikih z dne 31. marca 1931.

To velja tudi za senatorje in narodne poslance izvoljene dne 8. nov. 1931. in 2. jan. 1932., ki so vstopili v drž. službo pred uveljavitvijo tega zakona, kakor tudi za tiste, ki se vrnejo v drž. službo po prestanku mandata, bodisi neposredno bodisi pozneje.

Splošne vesti

SPORED SESTANKA DELOVNEGA OBČESTVA UČITELJSTVA KMETSKO NADALJEVALNIH SOL.

Otvoritev ob 8. uri zjutraj v telovadnici okoliške deške narodne šole v Celju.

1. Pozdravni nagovor in komemoracija za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Govori g. Gosak Josip, šolski upravitelj — Teharje in predsednik delovnega občestva.

2. Najvažnejše akcije kraljevske banske uprave za pospeševanje kmetijstva. Govori g.

ing. Zidanšek Josip, načelnik kmetijskega oddelka.

3. Življenje in delo v kmetisko nadaljevalnih šolah. Govori g. šolski svetnik Krošl Jože, referent za kmetisko nadaljevalno šolstvo.

4. Pomen kmetijskega knjigovodstva za posamezno kmetijo in za narodno gospodarstvo. Govori g. ing. Petkovšek Valentin, ravnatelj kmetijske šole v St. Juriju ob južni železnici.

5. O družinski kroniki. Govori g. Gosak Josip, šolski upravitelj — Teharje.

kavo češ, črna ni redilna itd. Moral sem pustiti.

V mestu sem povpraševal po tem in onem. Ljudje govorijo tu zelo čuden dialekt. Karakteristično je, da rabijo č in š tam, kjer ni treba, n. pr. šin, šir, šeštra, šerce, casa, koža (za koza) itd. Pozneje sem zvedel, da se učitelji zelo trudijo, da bi odpravili te napake, toda vsa prizadevanja so brez uspeha.

Služaj je hotel, da se mi je ustavila žepna ura. Vprašam prvo žensko, če imajo urarja. Kar debelo me je pogledala in ni mogla razumeti kaj hočem. Sprašuje me, če vprašam mogoče za popa, meštra (učitelja) ali sodnika. Ne, ne, silim vanjo, tisti, ki popravlja ure — satove! — A ja, škoda besedi! Na zadnje potegnem iz žepa uro in pravim: »No, če ta reč ne dela več tik-tak, kam jo daste?« Sedaj šele se ji je nekam posvetilo in zmagozno zakriči: »A, rolojišča? Je, je gošpodine, gori kod črikve!« — Že malo nervozen grem v naznačeno smer in najdem nesrečnega urarja.

Ko sem mu pripovedoval, kako muko sem imel preden sem ga našel, je mahnil z roko in rekel: »A ma ništa nije to, ja još danas držim tumača kraj sebe. Davo bi jih razumeo.« Bil je Bosanec.

V sosednji šoli.

Logično je, da sem hotel spoznati tudi tovariše. Pridem do šole in po stopnicah v prvo nadstropje. Bil je ravno pouk. Na vratih enega razreda čitam: N. N. upravitelj škole. Vrata so bila precej zdelana, da se je moglo lepo pokukati v razred. Priznam, da sicer ni bilo leno od mene, toda radovednost me je prisilila, da sem vtaknil svoj nos v eno od mnogobrojnih lukenj. Ugotovil sem, da je bila šolska soba sicer za spoznanje boljše od moje, vendar zelo potrebna temeljitega popravila. Še par minut in otroci se vsujejo iz razredov, za njimi tovariši in g. upravitelj.

T. G. Masaryk

85 let

»Habsburžani so nam vedno lagali in krivo prisegali. Znajte, bratje, da smrt ni tako strašna, kakor se zdi. Smrt na polju časti je boljše ko habsburška ječa. Vojna ni največje zlo, sužnost je strašnejša (T. G. Masaryk: »Nova Evropa.«) »V človeškem življenju se lahko pojavijo trenutki, ko je v obrambo treba prijeti za orožje. Tudi češki narod bo to storil, ako bodo napadli njegovo življenje.« (T. G. Masaryk: »Otázke sociální« v Praze 1898.)

Vezi med nami in Čehoslovaki so že zelo stare. Poleg krvnega sorodstva nas je vezala z njimi tudi kultura, saj smo s Čehi najzadnejši slovanski narod. In prav to, da smo bili najbolj izpostavljeni vplivu zapadne kulture, je morda ena najbolj značilnih, pa tudi najbolj usodnih zgodovinskih dejstev. Nad nami, kakor tudi nad Čehoslovaki, je ležala trda in neizprosna habsburška pest vse do velike vojne. In težko je ugihati, kako bi bilo, da se niso v tistih časih pojavili ljudje, ki so znali in mogli biti kos vsem svetovno pomembnim dogodkom in težko je ugihati, kako bi bilo, če ne bi že v temnih dneh pred osvoboditvijo živeli ljudje želeči si svobode na življenje in smrt. Živet za resnico! Prav tu je najmočnejša Masarykova značilnost.

Če motrimo Masarykovo življenje, nam zastane pogled ob njegovih veličastnih filozofskih, političnih, socialnih in moralnih podvigih, zastane nam ob njegovih nečestvitih filozofsko - političnih ustvaritvah, čudimo se, kako vražje je znal kljubovati njegov veliki duh vsemu, kar ni služilo narodu in državi. Velik je v borbi s svojimi tovariši profesorji

6. Pomožne kmetijske nadaljevalne šole v obmejnih krajih. Govori g. Winkler Venceslav, šolski upravitelj — Bloke.
7. Poročilo odbornikov.
8. Samostojni predlogi.
9. Volitev.
10. Slučajnosti.

GOSPODINJSKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO.

Sestanek Delovnega občestva učiteljske gospodinjske nadaljevalnih šol bo dne 23. marca 1935. na meščanski šoli v Celju. Otvoritev ob 8. uri. Dnevni red:

1. Pozdravni nagovor in komemoracija za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Govori tov. Mešček Anka, predsednica delovnega občestva.
2. Razvoj gospodinjske nadaljevalne šolstva. Govori g. Krošl Jože, ref. za kmet. nadaljevalno šolstvo.
3. Namen gospodinjske nadaljevalnih šol in dosedanja praksa. Govori tov. Pleško Marija, učiteljica, Vrhnika.
4. Poročilo tov. Grum - Skulj Andreje, tajnice delovnega občestva.
5. Poročilo tov. Plavšak Marte, blagajničarke delovnega občestva.
6. Sistematična nadaljnja izobrazba voditeljic gospodinjske nadaljevalnih šol. Govori tov. Klun Neža, učiteljica v Dolenji vasi.
7. Samostojni predlogi.
8. Volitev.
9. Slučajnosti.

Delovno občestvo je duša vsega nadaljevalnega šolstva, ker v skladu z izkušnjami voditeljic ter v okvirju gospodarskega načrta kraljevske banske uprave vsako leto določa smernice za pouk in vzgojo odrasle kmetijske mladine, ki so v danih razmerah najbolj aktualne in učinkovite.

Udeležba na sestanku delovnega občestva je obvezna za voditeljice onih gospodinjske nadaljevalnih šol, ki jih je kr. banska uprava v šolskem letu 1934/35. formalno odobrila. Ako voditeljica iz tehničnih razlogov ne more priti, mora poročati kr. banski upravi in imenovati redno učno moč iste nadaljevalne šole, ki jo bo zastopala pri delovnem občestvu. Vse voditeljice ter redne učne moči, ki zastopajo voditeljico imajo pravico do povrnitve dejanskih potnih stroškov in po možnosti do povrnitve delnih izdatkov za prehrano.

Kraljevska banska uprava je z odlokom z dne 19. februarja 1935. III. No. 2016/2 dovolila dopust za dan delovnega občestva vsem rednim učnim močem, ki delujejo v šolskem letu 1934/1935. na nadaljevalni šoli in ki se želijo udeležiti tega občestva.

Skupno s prijavo je treba poslati samostojne predloge kmetijskemu oddelku kraljevske banske uprave.

— 85 letnica T. G. Masaryka. Opozorjamo članstvo na slavnostni koncert v proslavo 85 letnice prezidenta Českoslovaške republike T. G. Masaryka, ki se bo vršil v petek, dne 8. marca 1935. v veliki koncertni dvorani Hotela »Union« ob 20. uri in ga priredi jugoslovenska českoslovaška liga v Ljubljani.

— Razpis. JUU Beograd (Kralja Miljuti- na 66.) razpisuje nagrado 1000 Din za izdelavo okvirja za pismo blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Okvir mora biti izdelan v srbsko-bizantinskem slogu (Miroslavljevo evanđelije) v več barvah. Natančnejše podatke daje izvršni odbor udruženja.

— Članstvo se večkrat pismeno obrača direktno na člane izvršnega odbora. Ker je v smislu sprejetih »Osnovnih načel« v pogledu namestitve, premeštev in intervencij» določen postopek, opozarjamo članstvo, da ne bo prejemale nikakih rešitev na privatna pisma. Vsakdo bo le po tiskanih dopisnicah opozorjen na omenjena »Osnovna načela«. Vse vloge za intervencije naj gredo potom sreskih društev.

Komaj sem se predstavil, že smo bili v živahnem pogovoru in komentirali žalostne šolske in druge razmere v kraju.

Zvedel sem, da tudi v mestu s približno 5000 prebivalci, niso mnogo na boljšem nego v vasi, kjer sem oral ledino jaz. Edino drž. uradi in gostilne imajo stranišča, ostale hiše pa lesene — škafe. O kaki kanalizaciji ni govora. Plaža je imenitna, a so redke ženske, ki bi se hodile kopat in še te, grede le ponoči.

Politično so pripadali prebivalci vsem takrat obstoječim strankam a v domačem sotskolskem društvu so složno sodelovali vsi.

Na predpustni zabavi.

Predpustni čas ni prizanesel niti tem zapuščenim krajem. Bila je nedelja in jaz sem prebiral stare časopise. V tem se odpro vrata in gospodinja me, nekam svečano, povabi — na ples. Začudil sem se, a sprejel povabilo in odšel z gospodinjjo. Burja je zunaj pela svojo večno pesem in prodirala človeku do kosti a v preprosti kmečki hiši so se ob monotonem cvilenju v ¾ taktu, vrteli plesalci in plesalke. Čutili so se nekam počučene, da je prišel na ples tudi »meštara«.

»Plesišče« je bila nizka soba brez poda. Ob zidu so stale klopi iz desek, polne mladih plesalk, katerih vsaka je imela v rokah pletenje.

Ogledal sem si tudi godčev »inštrumente«, ki mu pravijo mišnice. Je to kozja ali ovčja koža z dvema luknjama. V eni je vdolana cev iz trstike, v katero »svirač« stalno piha, da je meh vedno napet. V drugo luknjo je vtaknjena piščal, podobna fruli z mnogobrojnimi luknjami, od katerih so v rabi le nekatere. Vsaka melodija se suče v okvirju terce do kvinte. Fantje, ki so slišali kdaj izraz valček, polka in mazurka, so tudi naročali te ples, toda »mišnice« se za to niso zmenile in slišati je bilo vedno isti takt.

Osebnne zadeve

—i Napredovali so učitelji(ce) v VIII. skupino: Černelc Božidar iz Zagorja o. S. (Lit.), Globokar Ivan iz Grahovega (Log.), Streš Boris iz Prevalj (Drav.), Verbek Neža iz Zreč (Konj.), Pirnik Maks iz Litije, Wiedenig Augusta iz Drašičev (Met.), Vrbnjak - Ferencak Marija iz Pameč (Sl. grad.), Korbar Vladimir iz Sv. Petra (Mar. l.), Križman Josip iz Dol. Bistrice (Dol. Lend.), Koželj - Strgar Ema od Sv. Petra pod Sv. Gorami (Šm.), Vehovec Marjeta iz Žužemberka (Nov.), Jordan Nada iz Št. Jerneja (Krš.), Kurbus Milena iz Slatine-Radenci (Ljut.), Jančar Kristina od Sv. Tomaža (Pt.), Šumi Gabriela iz Šmartna (Kra.), Dominko Stanislav iz Sv. Petra pod Sv. gorami (Šm.), Kavčič Jadviga iz Sv. Jurja (Mar. l. br.), Grabeljšek Karel iz Artič (Br.), Roč Franc iz Sv. Lenarta (Mar. l. br.), Jerele Zofija iz Vodice (Kam.), Lenarčič Marija iz Dornove (Pt.), Roje Avrelj iz Gorič (Kranj), Kus Viljem iz Loma (Kranj), Tratar Josip iz Trebenj (N. m.), Urankar Marija iz Sela - Vrhe (Sl. grad.), Cvetko Radovan iz Cezanjevcev (Ljut.), Ambrožič Angela iz Velike Polane (D. Lendava), Ferk Leopoldina iz Sv. Jurja ob Pesnici, Aleksič Filomena iz Cirkovcev (Pt.).

—i Prevedeni iz pripravniške v IX. skupino so: Turk Josip iz Gradišča (Mar. l. br.), Pretnar Ivan iz Dola pri Hrastniku (Laš.), Kaiser Marija iz Krupljevika (M. S.).

Učiteljski pravnik

—š Uradniški pokojninski sklad ob predvdi v uradniško skupino. Prevedba iz pripravniške v uradniško skupino se ne smatra za napredovanje (objašnjenje Gl. K. Broj 51604/31 — Roč. kat. str. 67), zato teko novi prejemki takoj t. j. od 1. dne naslednjega meseca po datumu prevedbe.

Ker je uradniška plača večja od pripravniške se odtegne prvomesečna razlika med celokupnimi prejšnjimi in novimi prejemki za pokojninski sklad po določbi 1. odstavka čl. 6. pravilnika o uradniškem pokojninskem skladu smiselno določilom 2. odstavka § 134. urad. zakona. — Službeni list 446/65 iz l. 1931.

Naša gospodarska organizacija

—g Članom Učit. samopomoči. Na zadnji seji je načelstvo rešilo 11 prošnji za podpore, ki so bile vložene še v novembru in decembru 1934. Vse poznejše vložene prošnje se bodo pretresavale na prihodnjih sejah. Vsi prošnji- ki pridejo ob svojem času na vrsto. Upoštevajo se resnične socialne potrebe. Na rešitev čaka nad 20 prošnji. Načelstvo more razdeliti samo oni znesek, katerega v dobi enega meseca zbere zadružna uprava iz vračil prejšnjih prošnikov. Vračajte prejete podpore redno v mesečnih obrokih, da bo načelstvo pomagalo v večji meri novim prošnikom. Podpore so namenjene vsem potrebnim članom US.

Učiteljska fiskarna

—t Novodobna pisava v luči sodobne pedagogike. Pisava z ostrokonicaštim peresom, katere je pri nas v večini šol kot zunanji znak starega pisalnega pouka še danes običajna, se je preživela. Zahteva, naj bi učenci uporabljali pri pisanju širokokoničasta peresa, pa se

Vsi so silili vame, da bi vsaj enkrat zaplesal. Odkrito povem, da sem bil v silni zadregi, a odkloniti nisem smel.

Mišnice »zavilijo« in jaz se ozrem po dekletih, ki so se jako prijazno smejale in nekam zapeljivo vabile k sebi. Vzajemno, ki se mi je zdelo najlepša (tega mi menda nihče ne bo zameril!) in se zavrtim kot kak derviš. Vse oči so bile uprte vame, Jelka se me oprijemlje vedno močneje. Zdelo se mi je, da se ves svet vrti z menoj vred. Debele znojne kaplje so mi curljale raz čelo in že sem želel, da bi vražnji meh počil, toda godba ni hotela nehati. Zdelo se mi je kot bi hoteli preizkusiti mojo moč in vztrajnost, ki je bila res že pri kraju. Toda prenehati ni kazalo. Naenkrat se Jelka zaustavi in se me nekam čudno oklene. Skoraj popolnoma je obnemogla, za kar sem ji bil neizrečno hvaležen.

Povratek.

S pomladjo se je približal tudi konec mojega samevanja. Nenadoma sem dobil brzoglavko, da sem premeščen nekam proti Sušaku, sicer tudi na otok.

Vkljub veselju, da se enkrat za vselej rešim te puščave, moram priznati, da mi je bilo slovo zelo težko. Ko sem povedal otrokom v šoli, da odhajam, so mnogi zajokali, kajti vedeli so, da odhaja prvi in zadnji prosvetitelj, zdravnik in svetovalec. Šolske oblasti so namreč popolnoma ukinile to šolo, v kateri je bil pouk bore tri leta, toliko časa, dokler sem jaz ostal v »Patagoniji«.

Še danes se spominjam tistih ljudi, ki stoje na mrtvi straži v obrambi našega plavca Jadrana, po katerem tako hrepeni naš nenasiten sosed...

Bela jadrnica reže ponosno valove in jaz se vračam z istim »premoženjem« zopet v »Evropo«, bogatejši na izkušnjah in doživljajih.

zdi nekaterim naravnost revolucionarna. Ali ni bil prehod od gosjega do jeklenega peresa, ki ga je doživel prejšnji rod večji prevrat, kakor je zamenjava ostrokonicaštega peresa za topokoničasto pero, ki za njo stremijo novodobne zahteve?

V te svrhe smo naročili več knjig o novodobni pisavi, ki vam jih tu navajamo: Dr. Ivan Matko: Novodobna pisava v luči sodobne pedagogike in šolske higijene 10 Din. Redis - Schrift 6 Din. Redis - Ornamente 9 Din. Redis - Antiqua 9 Din. Zeichnen mit der Redisfeder 42 Din. Lustige Rediszüge 10 Din. Mit Sütterlin zur Schul- und Lebenschrift 60 Din. To - Unziale 9 Din. Toh Kurzive 9 Din. Vom Punkt zum Entwurf (Die Farbenwelt in Federzügen) 54 Din. Elementare Entwicklung des Ornamentes 72 Din. Der Papierschnitt mit Tif - Schneidefeder 54 Din. Der Transparent - Papierschnitt (Leuchtbilder für Fensterbilder, Krippen u. Laternen) 9 Din.

V zalogi imamo tudi vse vrste peres, katera se rabijo za te pisave. — Knjigarna »Učiteljske tiskarne« reg. zadr. z o. zavezo v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Mladinska mafica

—mm Literarni odsek M. M. bo imel sejo v petek 8. t. m. Dnevni red: Ocenjevanje rokopisov in predlog za razdelitev književnih nagrad.

—mm 6. številka »Našega roda«, ki izide 15. t. m., prinaša dve pesmi, posvečeni materi, ki sta jih napisala Ločniškar in Slokanova. V verzih ima Golar pravljico o jurčku in palčkih.

V prozi se nadaljuje poučna in napeta Hudalova povest »Zlo«. Kocjančič opisuje svoje doživljanje na Jadranskem morju. Nadaljujejo se tudi »Povesti potnikov«.

Iz realistične proze naj omenimo Klemenčičevega »Pastirja Andreja«. Sledi bogata rubrika »Doma in po svetu«. Tudi »Cicibanov rod« je zanimiv. Nadaljuje se Čehova Kaštanka. Z veseljem bodo čitali naši najmanjši tudi veselo pravljico »Zlodej in njegov vajenec«, okrašeno z 24 ilustracijami M. Sedeja. Sledijo rubrike »Mladina piše«, uganke, nagradna tekmovalja. Risbo za naslovno stran je izdelal tokrat Fr. Gorše. Med ilustratorji srečamo v tej številki tudi Bucika, Ravnikarja, Sedeja in Kraljevo.

—mm Ameriška »Prosveta« o naših publikacijah.

Ta ameriški dnevnik, ki je prinesel prej anketo bloških šolarjev pod naslovom »Kdaj bo bolje na svetu«, je prinesel tudi nekaj kolon dolgo oceno o letošnjih publikacijah M. M. V uvodu govori kritik o ustroju in razvoju M. M. in prihaja do zaključka, da so učitelji gradili v Mladinski matici važno ustanovo, ki po svojih publikacijah silno vpliva na vzgojo slovenske mladine. Pri ocenjevanju se je vstavljal nadalje pri »Kresnicah«. O njih piše kritik, da so prijetno presenečenje. Važnost knjige vidi v tem, da kaže, kako slovenska mladina piše, o čem pišejo otroci in kako malo je v sedanjih mladinskih smisla za pravljice.

V nadaljnjem prinaša nekaj primerov iz »Kresnice«. Tu so ponatisnjeni v celoti »Velikan« od Lepše iz Šiške, »Iz moje mladosti« od Stefana Eržena, »Kamen na srcu« od Janca Kara in »Moje življenje« od učenke iz Ljubee.

Od ilustratorjev omenja v prvi vrsti Tomaža Kvasa, ki ima v »Kresnicah« tri risbe, od teh dva portreta. O njem pravi, da je velik risarski talent.

Druge knjige ocenjuje bolj na kratko.

O Bevkovih »Tovariših« pravi, da je to za razliko od drugih, pri nas zelo običajnih pravljicnih del — povest iz stvarnega življenja dveh proletarskih otrok. To je njena vrednost. O slikarici »Kapljece« pravi, da ni kaj povedati. Zelo dobro pa je po mnenju kritika »Potovanje skozi čas« od Eda Kardelja. Knjiga je prva te vrste, prva, ki pripoveduje mladini resnico o zgodovini razvoja človeštva, in tako bo povedala mnogo starejši mladini in mnogo učiteljem in odraslim bralcem. Kardelj je srečno utrl pot in položil temelje take mladinske literature, ki je tako potrebna.

H koncu pravi kritik: Delo Mladinske matice je bogato in pomembno, pomembno tem bolj, ker skoraj ni vasi v Sloveniji, da ne bi prihajale vanjo njene publikacije. Uredništvo se tega zaveda ter se stalno trudi dvigniti višino slovenskega mladinskega slovstva.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev. Zadnjič opozarjamo članstvo, da bo prihodnji pevski tečaj po sledenjem programu: 16. t. m. ob 9. uri pričetek tečaja za članstvo, ki je pristopilo k zboru v letošnjem šolskem letu; 17. t. m. ob 9. uri prične tečaj za vse članstvo. Prosimo, da se članstvo udeleži tečaja točno ob napovedani uri, ker 17. zvečer nastopimo ob 20. uri v Radio. — Odbor.

Šolski radio

—r XXII. teden. V torek 12. marca bo predaval g. dr. Rudolf Kolarič: »Ob 25 letnici smrti pesnika Antona Medveda«. Razpored: 1. Doba in življenje. 2. Pesniški razvoj. 3. Delo: a) pesem; b) drama. 4. Oznaka.

V petek 15. marca bo predavala ga. dr. Slava Kristan Lunaček: »Naše zobovje«. Raz-

pored: 1. Mlečno zobovje. 2. Stalno zobovje. 3. Naloga zobovja. 4. Vzroki gnitja: a) Okuženje. b) Telesni sestav (konstitucija). c) Nagnjenost (dispozicija). 5. Kako preprečimo gnitje: a) Pravilna prehrana. b) Samočiščenje zobovja. c) Nega zobovja.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 10. marca predaval g. Josip Krošl, O sodobni kmetijski kulturi.

Stanovska organizacija JUU Iz izvršnega odbora

—UPB Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja so darovala sreska društva JUU: Zlata 500 Din, srez zemunski 500 Din, Smederevska Palanka 120 Din, Užice 1000 Din, Sisak 410 Din, Visoko 500 Din, Sušak 1000 Din, Banja Luka 400 Din, Lazarevac 500 Din, Skoplje 1000 Din, Rogatica 1000 Din, Slov. Konjice 1000 Din, Kumanovo 515 Din, Kosmaj Sopot 140 Din, Skupaj 7835 Din. Doslej zbranih 27.905 Din. Skupaj 35.740 Din.

—UPB Važna obvestila v radiju. Centralni presbиро predsedništva min. sveta je poslal pod br. 5878 sledeče: »Centralnemu presbироju predsedništva min. sveta je čast obvestiti učiteljsko udruženje, da bo v okvirju programa nacionalne ure na naših radio postajah v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani mogoče objavljati važnejša obvestila naših najvažnejših organizacij. Da bo mogoče obvestila pravočasno objaviti v času nacionalne ure morajo biti stvarnega pomena za naše nacionalno in državno življenje. Za objavljanje obvestil omenjenih organizacij je potrebno, da so ta obvestila dostavljena centralnemu presbироju predsedništva min. sveta z dostavkom za »radio odsek« najkasneje do 18. ure onega dne, ko se želi, da se ta vest objavi. Vesti morajo biti kratko stilizirane, pregledne in jasne.

Članstvo pozivamo na sodelovanje pri nacionalni radio uri. Članj udruženja, ki se prijavijo z referati sekciji zaradi sodelovanja morajo svoja predavanja predložiti pretipkana v treh izvodih. Sekcija pošlje predavanje na merodajno mesto in obvesti predavatelje ali je njegovo predavanje sprejeto. Obdelane teme morajo imeti nacionalni značaj in morajo posegati v našo nacionalno kulturo.

Iz društev: Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO SV. LENART V SLOV. GORICAH bo zborovalo v ponedeljek 18. marca 1935. pri Sv. Lenartu v narodni šoli po običajnem dnevnem redu. Predaval bo tovariš Vomer o gospodarskem dnevu. Obenem se bo tudi razpravljalo o novem načinu zborovanja po odsekih. Radi važnosti zborovanja se pričakuje polnoštevna udeležba. Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO bo tudi zborovalo z ostalimi že v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« navedenimi sreskimi društvi JUU, na velikem učiteljskem zboru, v soboto 9. marca ob 9. uri dopoldne na Taboru v Ljubljani. Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V NOVM MESTU bo zborovalo v soboto 16. marca t. l. ob 9. uri na osnovni šoli v Novem mestu.

Tovariši in tovarišice vrtnarji, prinesite s seboj cepiče, gomolje, korenike in semena vrtnih rastlin v svrhu zamenjave, ki se bo vršila v okvirju vrtnarskega krožka po zborovanju. Ob 8. uri, pred zborovanjem zasedajo sledeči odseki: Šolsko pedagoški, šol. vrtnarski in odsek za nadaljevalno šolstvo. Odbor.

Poročila:

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LITVI je zborovalo 9. februarja 1935 v Ljubljani. Predsednik tov. Jože Zupančič je otvoril zborovanje in je zlasti pohvalil vrle tovariše, ki so kljub sveže zapadlem snegu prišli na zborovanje. Zborovalcev je bilo 70, to pot smo žal pogrešali spet nekatere, ki se ne zanimajo za stanovska razmotrivanja in ne prihajajo k zborovanju.

Tov. Adamič Arnošt je predaval o mladinski nacionalni literaturi. Poudaril je važnost dobre mladinske knjige za razvoj nacionalne misli. Po predavanju se je razvila zanimiva razprava. Zborovalci so čestitali tovarišu Adamiču k uspelemu mladinskemu romanu »Dva mimo smrti«, ki ga je izdal v samozaložbi in opisuje prehod srbske vojske čez Albanijo.

Predsednik Zupančič je podal nato nad uro dolgo situacijsko poročilo. Sprejeti so bili mnogi predlogi.

Na pobudo našega društva bo 9. marca v Ljubljani veliko zborovanje 8 sreskih društev. Proslavili bomo 85 letnico rojstva prezidenta CSR Tomaža Masaryka. Profesor Masarykove univerze iz Brna v CSR dr. Mihajlo Rostohar pa bo predaval o sodobnem čitalnem pouku.

Pomladansko zborovanje, ki se ga bo udeležil tudi banski šol. nadzornik tov. Skulj Andrej, bo na Polzevem pri Višnji gori. Zaključno letno zborovanje pa bomo imeli v Zagorju, koder bomo zborovali po delovnih sekcijah. To zborovanje bosta pripravila tov. Koprija in Adamič s pomočjo ostalih zagorsko-topliških članov JUU.

SŠM naj izdaja tudi knjige praktične vsebine. Izda naj knjigo, ki jo pripravljajo društvo kmetijskih strokovnjakov.

Vsak član si je dolžan nabaviti člansko karto JUU. Stane 2 Din.